

:. Üstün Zekalı Çocuklar

IQ düzeyi 135-140 tan yüksek çocuklar üstün zekalı sayılır. Bu tip erkek çocuklar, kız çocuklara oranla daha fazladır. Genellikle ruhsal-devinim gelişimi, dilin öğrenilmesinde olduğu gibi çok çabuktur. Çocuk daha 4-5 yaşındayken bir öykü ya da masaldan etkilenerek okumayı öğrenir. Beceri ve mantık yürütme gerektiren oyunları yeğler. Çok yönlü, meraklı ve dikkatli, becerili ve yaratıcı, bilgili, hafızası güçlü ve çabuk kavrayışlıdır. Üstün zekalı çocuklar yıllar geçtikçe artan beceri ve güçleri sayesinde seçeceği yol her ne olursa olsun çok başarılı olacaktır.

Yüzeysel bir bakış açısıyla, böyle bir sonuca varılması kolay görünebilir. Ama üstün zekalı kişiler de yaşamları boyunca büyük güçlüklerle karşılaşabilirler. Öncelikle başarıya ulaşmak için yeteneklerini pek fazla zorlamamaları ve düş kırıklığına uğramaya karşı pek hazırlıklı olmamaları nedeniyle, çoğu kez ulaşacakları hedeften vazgeçerek ve cesaretlerini yitirerek aşırı tepki gösterirler.

Öte yandan üstün zekalı çocuklar anne baba ve öğretmenlerinin duydukları hayranlık ve arkadaşlarının kıskançlığı nedeniyle dikkat merkezi olmaya alışmışlardır. Bu bakımdan her türlü ilgi alanlarını bilgiye yönelttikleri için, yaşam açısından gerekli ve zorunlu öbür gereksinmelerini bir yana bırakma tehlikesiyle karşı karşıya kalabilirler.

İŞTE ÜSTÜN ZEKALI ÇOCUKLARLA İLGİLİ BİRKAÇ İPUCU:

- 1) Çok çabuk öğrenmek. Dikkatsizlik, tembellik, ayrıntıları görememe, rehberliğe direnç.
- 2) Soyut muhakeme yeteneği. Gerçeklerden kaçınma, bahane uydurma, bilgiçlik taslama.
- 3) Bağımsız çalışma yeteneği, ilginç fikirleri formülleştirme yeteneği. Seçkin, yanlış anlaşılan ya da toplumsal uyum sağlayamayan birey haline gelme tehlikesi.
- 4) Keskin bir mizah anlayışına sahip olma. İğnelemeleriyle, çevresine acımasızlığını gösteren ve çevredekilere acı çektiren bir birey olabilir.
- 5) Eleştirel düşünme ve sorgulama becerisi. Karşısındakini acımasızca eleştirme ve tahammülsüzlük.
- 6) Güçlü bellek, analiz ve sentez yapmada isabetlilik. Tekdüze işlerden ve alıştırmalardan hoşlanma, görevleri yerine getirmekten kaçınma, kolay yaptığı işlerden sıkılma.
- 7) Amaca yönelebilmek, kendini bir işe verebilme becerisi, istekli, uyanık, enerjik. Dik kafalı, genellikle çalışma biçiminin değişmesine itiraz etme. İşler istediği biçimde gelişmezse kolaylıkla düş kırıklığına uğrama.

Bedensel Özellikleri:

- 1) Grup olarak, beden yapıları ve sağlık durumları bakımından yaşıtlarına oranla üstündürler.
- 2) Doğumda normal çocuklardan daha ağırdırlar.
- 3) Boy ve ağırlık bakımından normal çocuk grubunun üstündedirler.
- 4) Erken konuşurlar.
- 5) Duyu organı bozuklukları, bedensel sakatlık, diş deformasyonu vb. normal çocuklara göre daha az rastlanır.
- 6) Ortalama ölüm yaşı daha yüksektir.
- 7) Hastalıklara karşı daha dayanıklıdırlar.

Zihinsel Özellikleri :

- 1) Çabuk ve kolay öğrenirler.
- 2) Kelime hazineleri çok geniştir, bildikleri kelimeleri kolaylıkla kullanırlar.
- 3) Zihinsel işlemleri kolaylıkla başarırlar.
- 4) Genelleme yapmada, ilişkileri görmede, bilgilerin transferinde, mantığı çağrışımlarda ileridirler.
- 5) Soyut fikirlere karşı ilgileri fazladır. Dikkatleri devamlıdır.
- 6) Akademik konularda yaşıtlarından 1 ? 2 yıl ileridirler.
- 7) Her alandaki okul çalışmalarında normalden 1 ? 2 yıl üstündürler.
- 8) Sınıf düzeylerinin 1-2 yıl üstündeki kitapları okumaktan hoşlanırlar ve anlarlar.
- 9) Diğer çocukların farkında olmadığı pek çok alanda bilgi sahibidirler.
- 10) Fazla çalışmaya gerek duymadan, duyduklarını ve okuduklarını uzun zaman belleklerinde tutarlar ve hatırlarlar.
- 11) Çok soru sorarlar ve ilgi alanları geniştir.
- 12) Çoğunlukla okula başlamadan önce okuma ve yazma öğrenirler.
- 13) Pratik bilgileri çoktur.

14) Hazır cevaptırlar, uyanık ve gırgındırler.

Sosyal Özellikleri :

1) Arkadaşları arasında popülerdırler.

2) Kolayca arkadaşlık kurabilirler. Arkadaşlarını kendilerinden yaşça 2-3 yaş ileri olanlardan seçerler.

3) Grup içinde lider olabilirler, başkalarına tabi olmaktan hoşlanmazlar.

4) Okula karşı isteklidirler, ders dışı uğraşılara katılmaktan zevk alırlar.

5) Ders uğraşılarının yanı sıra, sosyal uğraşılar, sportif faaliyetler, şiir, hikaye ve resim alanlarında çalışmaktan hoşlanırlar.

6) Nüktedandırlar, yerinde hikaye ve fıkra anlatmaktan hoşlanırlar.

7) Kendilerine ait orijinal ilgileri vardır.

8) Yeni ve değişik durumlara kolay ve çabuk uyarlar.

ÜSTÜN ZEKALİ ÇOCUKLARIN EĞİTİM VE ÖĞRETİMLERİ İLE İLGİLİ GENEL İLKELER

1) Üstün zekalı çocuklar, normal zekaya sahip çocuklardan daha süratli öğrendiklerinden, derslerde gereksiz tekrarlardan kaçınılmalıdır.

2) Muhakeme yetenekleri normal çocuklardan daha üstündür. Fikirler arasındaki ilişkileri kolaylıkla görüp kavradıklarından sınıfta bu yeteneklerinin gelişmesi için fırsat verilmelidir.

3) Geniş bir kelime hazinesine sahiptirler; bunları kolaylıkla kullandıklarından sınıf içi çalışmalarda bu özelliğin göz önünde tutulması gerekir.

4) Kendilerine özgü ilgileri olduğundan, grupla olduğu kadar, bireysel çalışmalara da önem verilmelidir.

5) Bir konu hakkında bilgi edinmek için çok şey sorarlar, çok kitap karıştırırlar. Bunun için proje çalışmalarına yer verilmelidir.

6) Ders uğraşılarında kuru ve kitaba bağlı bilgilerden çok, geniş gözlem, deney ve araştırmalara yer verilmelidir.

7) Kendi günlük başarıları onları doıurmadığından, okul içi ve okul dışı çeşitli uyumsuzluklar doğabilir. Çocuđu doıurmak, tatmin etmek için ders içi ve ders dışı özel uğraşılara yer verilmelidir.

8) Öğrenme yetenekleri normallere göre daha üstün olduğundan, müfredat programındaki konular genişliğine ve derinliğine zenginleştirilmelidir.

9) Üstün zekalı öğrenciler yaratıcı yeteneklere sahiptirler. Yaratıcılığın geliştirilmesi için aşağıdaki bilgiler göz önünde bulundurulmalıdır. a-Bir problem çözümünde, o problemin çözüm yolları ile ilgili, çocuklar tarafından ortaya atılan fikirler üzerinde kritik yapılmamalıdır.

b-İleri sürdükleri fikirlerin acayıplığı hoş karşılanmalıdır.

c-Ortaya айılan fikirlerin çoğunda yarar vardır.

d-Problemlere karşı öğrencilerin duyguları etkili hale getirilmelidir. (Örnek: Eğer tüm dünyadaki insanlar üç parmaklı olsalardı, ne olurdu? Gibi.

e-Fikir akıcılığı teşvik edilmelidir.(Örnek: Bir tuğlanın çeşitli kullanım yerlerini açıklayın.) gibi.

f-Orijinal fikirleri teşvik edilmelidir.

g-Problemlerin değişik yollarla çözümüne fırsat verilmeli ve zemin hazırlanmalıdır.

ÜSTÜN ZEKALİ ÇOCUKLARIN SINIF İÇİ VE SINIF DIŞI ÇALIŞMALARINDA YARATICILIĞI ENGELLEYEN UĞRAŞILARDAN BAZILARI ŞUNLARDIR:

1) Belirli bir uğraşın belirli zaman limitleri içerisinde bitirilmesinin zorunluluğunun belirtilmesi.

2) Ödevlerin üst üste yığılması.

3) Yanlışlarından dolayı öğrencilerin azarlanması.

4) Gözlem, araştırma ve deneylerin gereksizliğine inanılması, bu çalışmaların sınıf uğraşlarında öneme alınmaması.

5) Öğrencilerin bir şeyi olduğu gibi kopya etmeye teşvik edilmesi. (Sevilen bir model ya da yazı en meşhur bir üstadın eseri bile olsa netice değişmez.)

6) Yapılan işte ve ödevlerde gereğinden fazla şekilcilik ve özentî üzerinde durulması.

7- Akademik konular için, resim-iş, beden eğitimi ve müzik gibi derslerin feda edilmesi. Bugünkü İlköğretim ve diğer okullarda uygulanan müfredat programları hazırlanırken normal çocukların öğrenme kapasitesi göz önünde tutulduğu için, üstün zekalı çocuklara cevap verememektedir. Programın kapsadığı alanlar ve konular üstün zekalı çocuklara hafif gelmektedir. Bu nedenle;

a-Üstün zekalı çocuklar, konuları yaşitlarına göre daha çabuk öğrendiklerinden, diğer zamanlarda çeşitli problemler yaratırlar.

b-Normal çocuklar için yapılan sınıf içi tekrarlar bu tip çocukları doyurmaz. Onlar için can sıkıcı bir hal alır.

c-Üstün zekalı çocuklar az bir gayretle sınıf seviyesinin üstünde bir başarı gösterdiklerinden kendi kapasiteleri oranında çalışma zorunluluğu duymaz, çaba göstermez ve tembel (atıl) kalırlar.

ÜSTÜN ZEKÂLİ ÇOCUĞUN AİLESİNE MEKTUP!

Ana ve baba olarak, üstün zekalı çocuğa yapabileceğiniz en büyük yardım üstün zekalı çocuğun diğerlerinden farklı olmadığını kabul etmektir...Yaşından ileri zeka düzeyinde diye 1-2 yaş büyüğünün davranışlarını beklemek doğru değildir...

Üstün zekalı çocuklarda diğer bütün çocuklar gibi sevgi, güvenlik, anlayış ve okşanmaya ihtiyaç duyarlar.

Okul öncesi üstün zekalı çocuklara evin sağlayamadığı çeşitli oyuncakları anaokulları sağlar. Anaokullarında onların türlü yetenekleri ve fiziksel güçleri oyunlar, temsiller ve halk danslarıyla olumlu bir şekilde karşılanacaktır. Hikaye anlatma, resim çizdirme vb. etkinliklerle de çocukların yaratıcılığı ve imgeleme güçleri beslenip gelişebilecektir. Çevrenizde anaokulları bulunmayabilir. Ya da aile bütçesine uygun olmayabilir. Bu durumda alınacak kitap, sulu boya, renkli kalem ve iş kağıtları çocuklara hem öğretici hem de yaratıcı saatler geçirtebilir.

Üstün zekalı çocuklar okula başladıktan sonrada özel etkinliklere ihtiyacı vardır. Olanaklar el veriyorsa özel müzik, resim dersleri, kitap satın almaları günlük etkinlikler arasında yer almalıdır. Parasız ziyaret edilebilen müzeler, ucuz biletli konser ve tiyatrolar, okul ver üniversitelerin gezileri, üstün yetenekli çocukların öğrenme isteklerini besleyip geliştirebilir.

Çocuğunuzun dengeli bir yaşama ihtiyacı vardır. Tek bir oyun oynayan veya tek bir alan içinde sıkışıp kalan çocukların bütün çalışma ve boş zamanlarını değişik alanlara yönlendirmelerini istemeliyiz. Çocuk kafasını çalıştırdığı zaman bedenini de çalıştırmalı, değişik çocuk oyunlarına, etkinliklere katılmalıdır.

Çocuklarımızı tek yönlü kişiler olmaktan kurtarmak için değişik ilgi alanlarına yönlendirmeliyiz

Ailede çocuklardan bir tanesi üstün zekalı, diğerleri normal zekalı ise bu aile için özel bir problem vardır. Bu problem dikkatlice ele alınmazsa bundan hem üstün yetenekli çocuk hem de orta düzeydeki çocuk zarar görecektir.

Çocukların olumlu yönde yetişmeleri için okulla işbirliği şarttır. Öğretmenin rehberliğinden, gerekirse bu konuda çalışmalar yapan eğitim kurumlarından da her zaman bilgi ve yardım sağlanabilir. Okuldaki etkinlikler evde de sürdürülmeli, çocuğun yetenekli olduğu alana yönelmesi sağlanmalıdır.

Bugün yaşama koşulları ve toplum idareleri yönünden dünyamız korkunç bir yarış içindedir. Üstün zekalı bilginlerimiz, buluşçularımız olmasaydı hayat sıkıntılı, güç ve

anlamsız olacak, görüş alanımız oldukça sınırlı olacaktır. Her zaman ihtiyaç duyulan üstün zekaya yüzyılımızda daha büyük ihtiyaç vardır. Değerleri bulup ortaya çıkarmak, toplumun hizmetine sunmak önce siz anne ve babalara düşmektedir.

ÜSTÜN ZEKÂLİ ÇOCUKLARIN ÖĞRETMENİNE MEKTUP!

Bu tip çocuklar için sınıf öğretmenin öğrenim görevlerinin dışında ek öğrenim programları hazırlaması gerekir. Sınıfın seviyesi onların seviyesinden çok aşağıda kalabilir. Aşağıda belirtilen noktalar dikkate alınarak çocukların daha iyi gelişmelerine yardımcı olabilmek için

1. Çocuğun çalışma ve ödevlerini sınıfın işlemekte olduğu konularda ve aynı tempoda tutmaya çalışmamalı, onun güç ve süratine uygun ödevler vermelidir.

a. Ödevlerde tekrara ve alıştırmalara fazla yer vermemelidir.

b. Daha çok problem çözme tekniğini gerektiren ödevler vermelidir.

c. Yarı teknik malzemelerin okunması, özetlenmesi, bazı araçların modellerinin yapımı, şemalarının çizimi ve onların çalışma kurallarını açıklama ödevleri verilmelidir.

2. Tartışma, proje ve dramatizasyon çalışmalarına önem verilmelidir.